

exercitatiores fient in malo. Cogere aut illos uidet qui saepe corripit, ut sollicitiores fiant ad perditionem multorum, ideo dimittendos, ut negligentiores effecti, soli forte deperant. ¶ Cū misero ad te Arteman aut Tychicū festina ad me uenire Nicopolim, ibi em̄ statui hyemare.) Post epistolā datā etiā ipsum uidere uult affect⁹ causa, & ut plenius illū firmaret in ecclesiastica disciplina. ¶ Zenam legis peritum & Apollo sollicite præmitte, ut nihil illis desit. Discāt aut & nostri bonis operibus præfese ad usus necessarios, ut nō sint infructuosi. ¶ Vterq; nobilis est sapientia & operibus, & idcirco iubet sumptus illis necessarios dari ab his qui crediderant, ut refrigerarent: quia dignū erat ut q̄ spiritalia tradebāt, nō illis desissent carnalia. Quāuis em̄ Zenā legisperitū uocitet, Apollo tamen perfectus erat in scripturis, sed q̄ Zena huius professiōis fuerat in Synagoga, sic illū appellat. ¶ Salutant te om̄es qui mecū sunt. ¶ Propter cōpendiū simul omnes cōsalutare illū significat. ¶ Saluta eos q̄ nos amāt in fide. ¶ Illos salutatione sua dignos uideri uult, qui fideliter illū, affectu Christi dñi nostri. ¶ Gratia dei cum omnibus uobis. ¶ Nunc generaliter om̄es salutat fratre, & domesticos Tiri.

DIVI AM-

BROSII MEDIOLANENSIS EPISCO-

**pi commentarij in epistolam beati Pauli
ad Philemonem.**

PRAEFATIO.

Philemon nulla erat ecclesiasticæ ordinationis præditus dignitate, sed uir laudabilis unus ex plebe. Cui causa Onesimi serui eius familiares literas facit, ut nō solum ignoscat ei, sed & deo gratias agat, quia talem illum recipit, ut non seruum æstimet, sed dilectissimum fratrem.

Paulus

P

AVLVS uinctus Christi Iesu, & Timotheus frater Philemoni dilecto fratri, & laborum nobis participi, & Appia sorori charissimæ, & Archippo cõmilitoni nostro, & domesticæ eius Ecclesiæ: Gratia uobis & pax à deo patre nostro, & dño Iesu Christo.) Vt dignitatem epistolæ a se missæ faceret, ab iniuria sua cœpit. Sicut enim peccati causa uinciri opprobriũ est, ita econtra pro Christo custodiæ uincula sustinere maxima gloria est. Eo enim tempore quo hanc epistolam misit, in custodia erat. Quàmuis clericus non fuerit Philemon, tamen intererat ecclesiasticis necessitatibus causa deuotiõis, unde participem hunc dicit laborẽ. Sunt enim multi, qui cũ sint digni, excusant tamen infimos semetipsos iudicãtes tanti ministerij, unde ueri digni apparẽt. ¶ Gratias ago deo semper, mentionem tui faciens in orationibus meis audiens fidem tuam & charitatem, quam habes in domi- nũ Iesum, & in omnes sanctos, ut cõmunicatio tua accepta fiat in agnitione omnis boni, quæ in nobis est in Christo.) Gaudere se dicit, & deo gratias referre in precibus suis, quia firmus erat in fide, & bonis operibus insistebat. Qui enim diligit Christum, probare hoc debet in seruos eius, sciẽs dominum sibi imputaturum quicquid constiterit erogatum in seruis. Apostolus tamen hoc se dicit addere precibus, ut operatio eius cum cognitione fiat bonitatis, hoc est ut tali hoc mēte operetur, ut in futurum huius rei expectet mercedem. ¶ Gaudium enim magnũ habui, & cõsolationem super charitate tua, quia uiscera sanctorum requieuerunt per te frater.) Manifestum est quia idcirco se significat lætũ esse, quia sanctorũ necessitatibus utensilia ministrabat, unde plus gaudet, & certus ex hoc quia obsequeretur & mādatis eius, quæ constat esse potiorem. ¶ Qua propter multã fiduciam habens in Christo imperandi tibi, quod ad rem pertinet, propter charitatẽ magis deprecor, cũ talis sis sicut Paulus senex, nũc aut̃ & uinctus Christi Iesu.) Quantũ ratio

exigebat, dignum erat imperare discipulo magistrum & fiducia apostolicæ autoritatis. Sed quia uir bonus erat Philemon, per affectum illum prouocatur obaudire, quasi coæuum ætatis, & uinctum Christi Iesu, id est, obligatum negocijs dominicis, uel propter nomen eius subiectum uinculis, sicut erant & ipsi apostoli. Tales enim fuerunt Iudas & Syleas, qui cum ex plebe essent primores inter fratres obligauerant semetipsos dominicis actibus, ut una cum apostolis coagonizarent propter fidem dei, unde Syleas particeps laborum inuenitur apostoli. ¶ Obsecro te de meo filio, quem genui in uinculis Onesimo quodam tibi inutilem, nunc uero tibi mihiq; utilem, quem remisisti ad te. Tu autem illum idem sicut mea uiscera suscipe, quem ego uolueram apud memetipsum retinere, ut pro te mihi ministraret in uinculis Euangelij: sed contra tuum consilium nihil uolui facere, ut non uelut ex necessitate bonum tuum esset, sed uoluntarium. Non magnum est humilem inclinare se, laudabile uero sublimem uirum humiliare se. Ideo Apostolus rogat eum, cui imperandi habet potestatem, ut in omnibus forma sit ad profectum mentorum. Onesimum ergo profugum decurrentem ad diuinum auxilium, cum esset in custodia urbis Romæ, baptizauit Apostolus uidentis in illo utilitatis spem. Quem sic commendat, ut suum animum in illo significet idoneum ex inutili factum, tam secularibus quam diuinis obsequijs. ¶ Foras enim idcirco recessit ad horam, ut æternum illum reciperes, non iam uelut seruum, sed pro seruo dilectissimum fratrem, maxime mihi: quanto autem magis tibi & in carne & in domino? Onesimus offenso domino, proprio, confugit longa peregrinatione ad Apostolum, ut ostenderet se non ad hoc recessisse ut delicti esset obnoxius, sed ut oblitteratis peccatis utilis reuerteretur, intantum ut non solum domino suo æqualis fieret meritis, sed ipsi magistro frater. Et ne Philemon aliquod ut assolet, quasi dominus aduersum seruum fastidium inflationis pateretur, humiliat illum, cum dicit illum fratrem & in carne & in domino ut sublata humanæ conditionis causa: quia omnes ex uno sumus

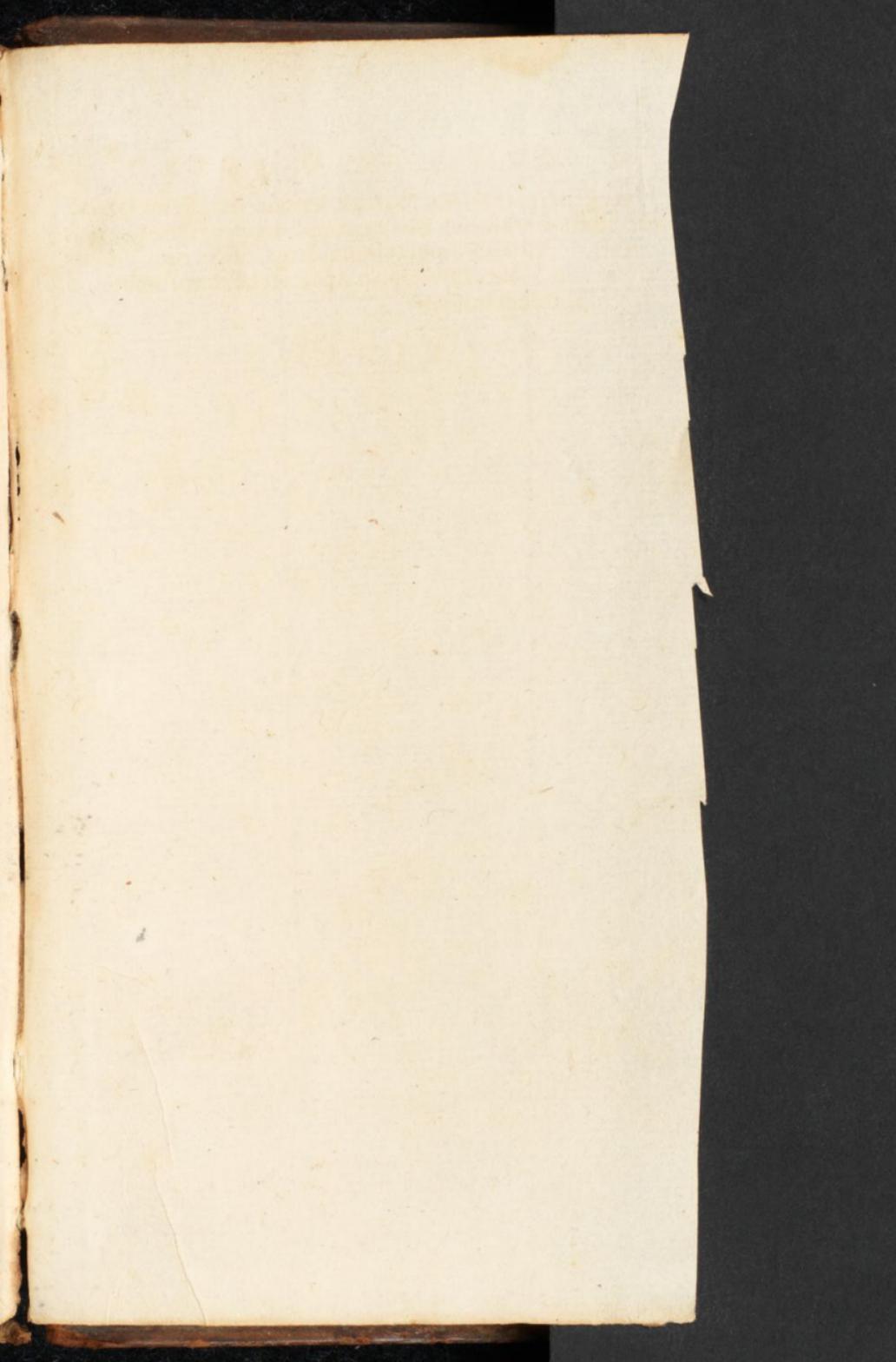
mus **A**d am, fratres nos cognoscamus, maxime cum fides accedit media, quæ omnem superbiam amputat. ¶ Si ergo habes me socium, assume illum sicut me.) **T**antum se affectum habere circa **O**nesimum ostendit, ut tunc **P**hilemonem, quem superius laudat, participem suum dicat si istum sic suscepit sicut **A**postolum. **H**oc est enim quod dixit **S**alomon: **S**eruo sapienti liberi seruiunt. **Q**uod dictum terrori est **P**hilemoni, ut saltem uel hac causa assumeret eum, si charitate flecti nõ possit. ¶ Si autem aliquid læsit te, aut debitor est, hoc mihi imputa.) **N**unc excusationem iracundiæ conuellit, ne forte sic læsum se esse ab eo quæreretur, ut illi ignoscendum minime uideretur. **Q**uod si esset, sibi imputandum dicit, per quem regni cælorum hæredes futuri sunt, quæ ante peccauerunt. ¶ Ego **P**aulus scripsi mea manu, ego reddam, ut non dicam tibi quod etiam tempus mihi debes.) **S**i qua offensa est **O**nesimi, cautionem suam testat esse idoneam, ut pro illo satisfaciatur. **E**t ut uerum loquatur, suberigit se & dicit, quia minus ab illo exigit quæ debere probatur. **I**n seruo enim cogitur satisfacere qui seipsum debito onerat. ¶ Ita frater sic ego te fruar in domino, refoue uiscera mea in **C**hristo: si dudicam habens obauditionis tuæ scripsi tibi, sciens quia super quam dico facies.) **M**odo blauditur, ut obauditio eius uoluntaria sit, ut possit fructum habere. **S**ic enim prouocat eum, ut amplius faciat quæ postulatur ab eo. **S**olet enim fieri, ut quæ uidet bene de se sentire, meliorem se præbeat. ¶ Simul autem præpara mihi hospitium, spero enim quod per orationes uestras donabor uobis.) **U**t sollicitiorem illum faciat & magis obediat, uenturam se esse illis significat. **S**olent enim absentes contemni. **E**t ut quid **A**postolus hic adhuc esse non dedignatur, qui semper tædia passus est & exitia, cædes, persecutiones ac uincula: & cuius requies non erat nisi in solo **C**hristo: **S**ed propter profectum credentium, ut & inimicos crucis **C**hristi confunderet, ad dei gloriam augmentandam carnem suam passionibus offerebat, ut animæ suæ & corpori coronas immortalitatis acquireret. ¶ Saluta te **E**paphras cõcaptiuus

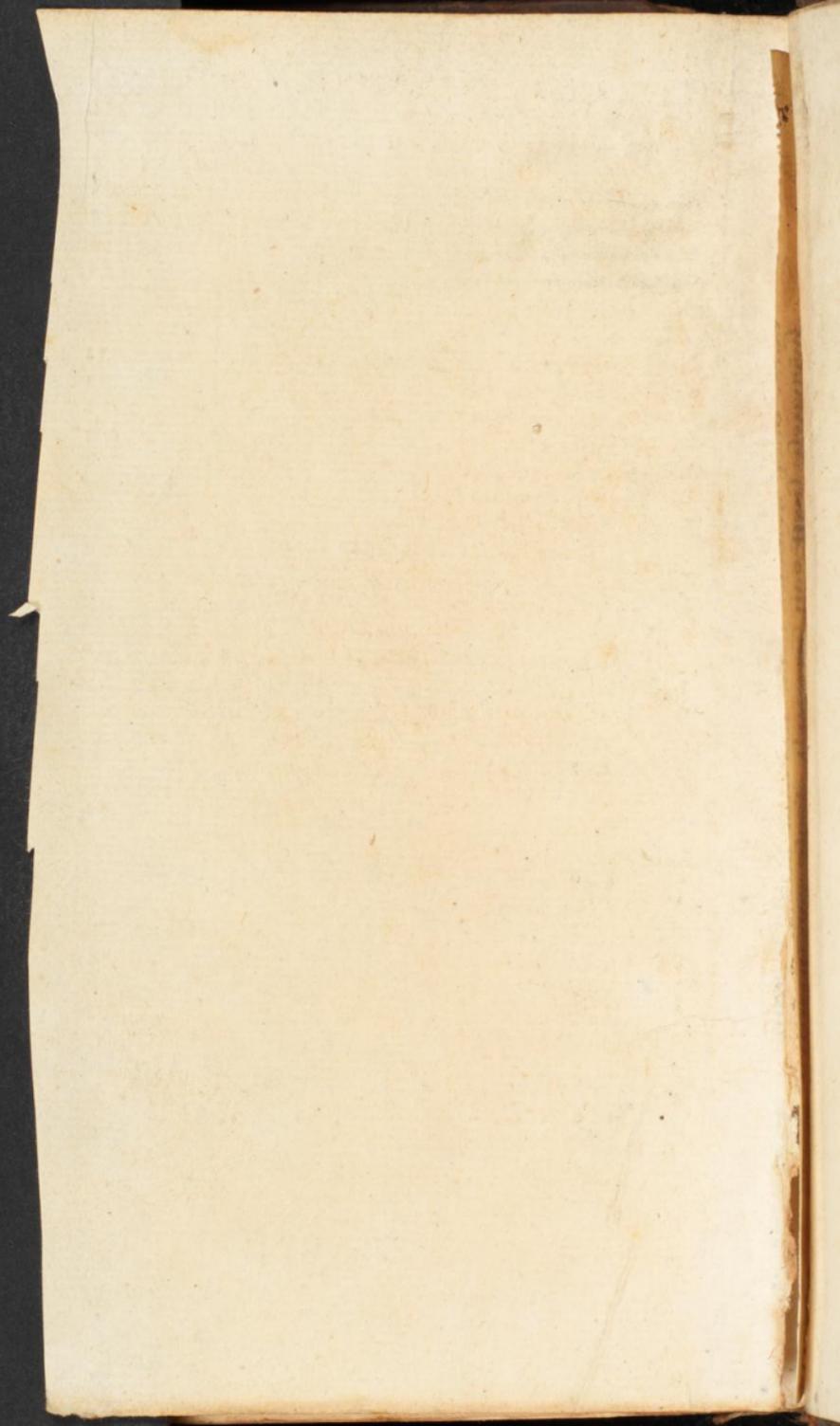
Eccles. i.

584 **COMMENT. D. AMBRO.**

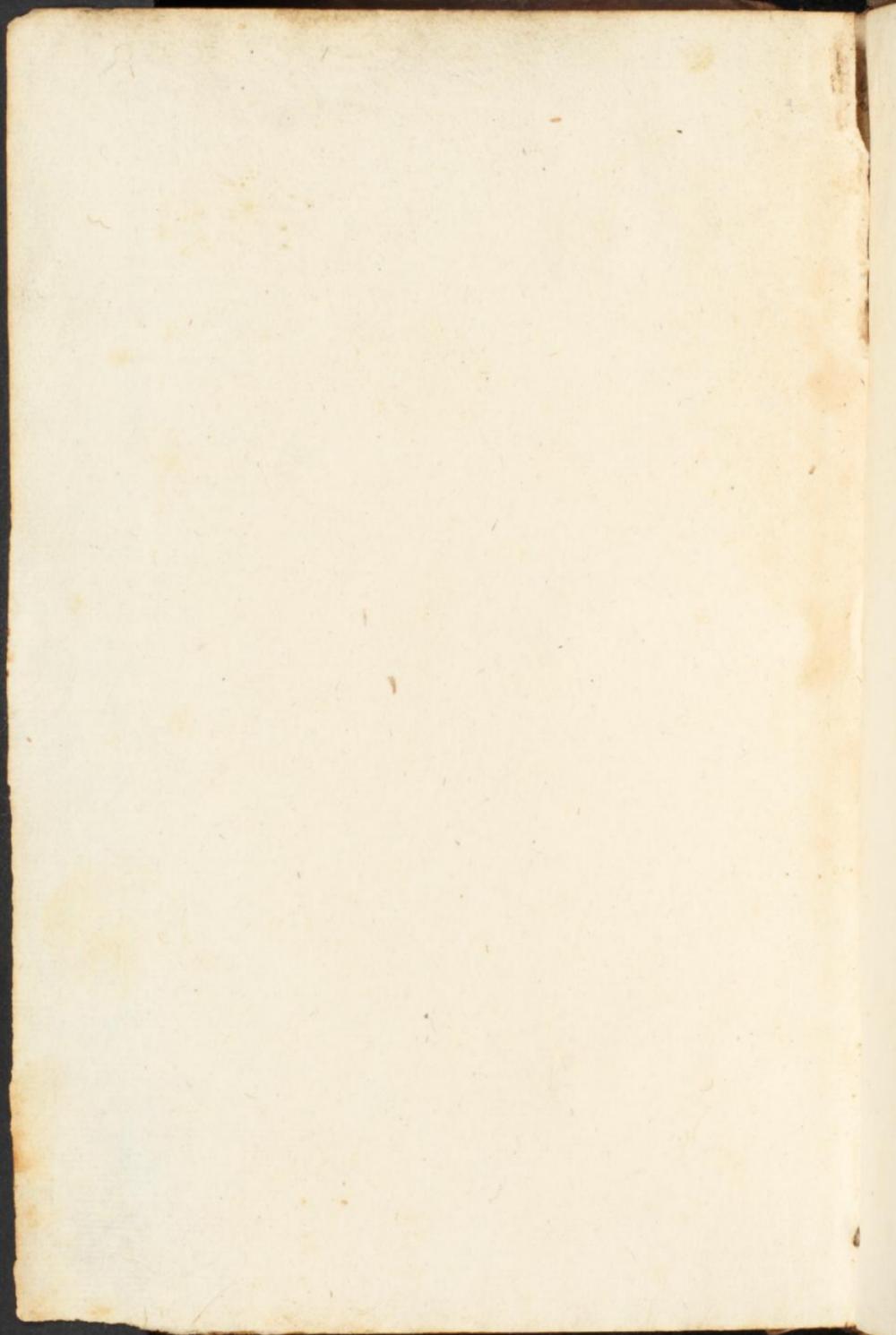
meus in Christo Iesu, Marcus, Aristarchus, Demas, Lucas adiutores mei.) Hos omnis participes glorię suę testatur. Gratia domini nostri Iesu Christi cum spiritu uestro.) Hęc subscriptio Apostoli est confirmantis epistolam missam.

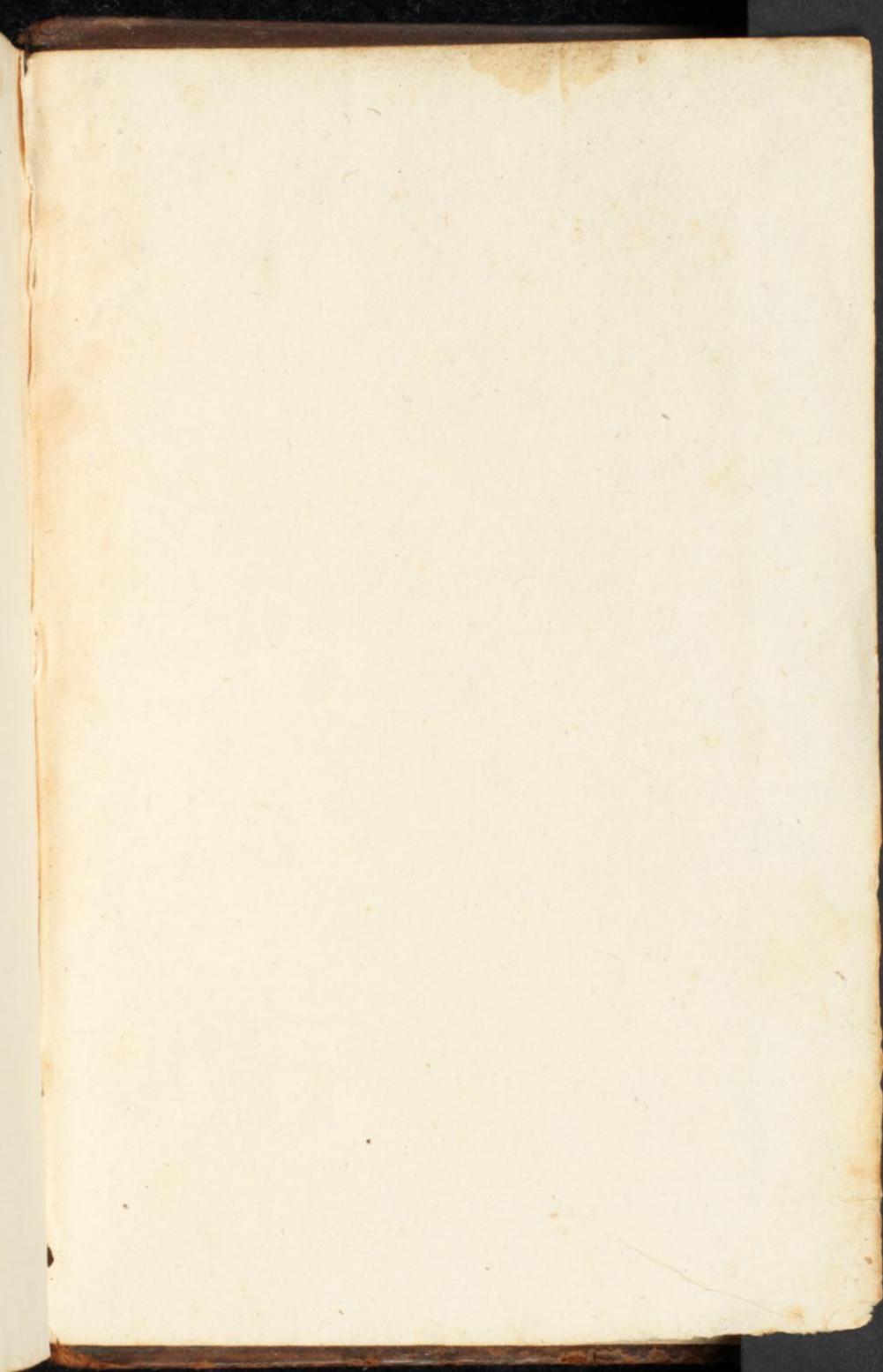
FINIS.

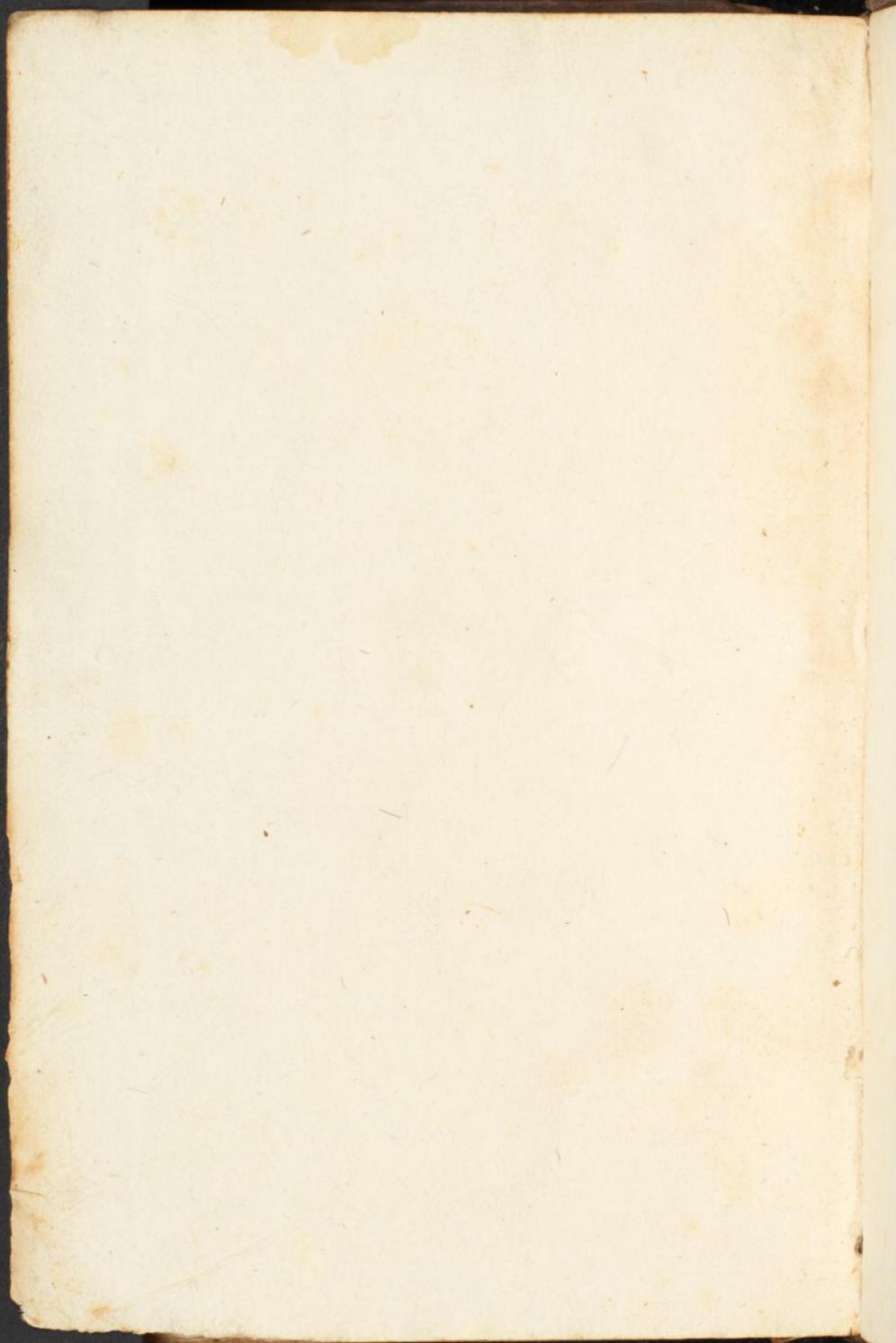

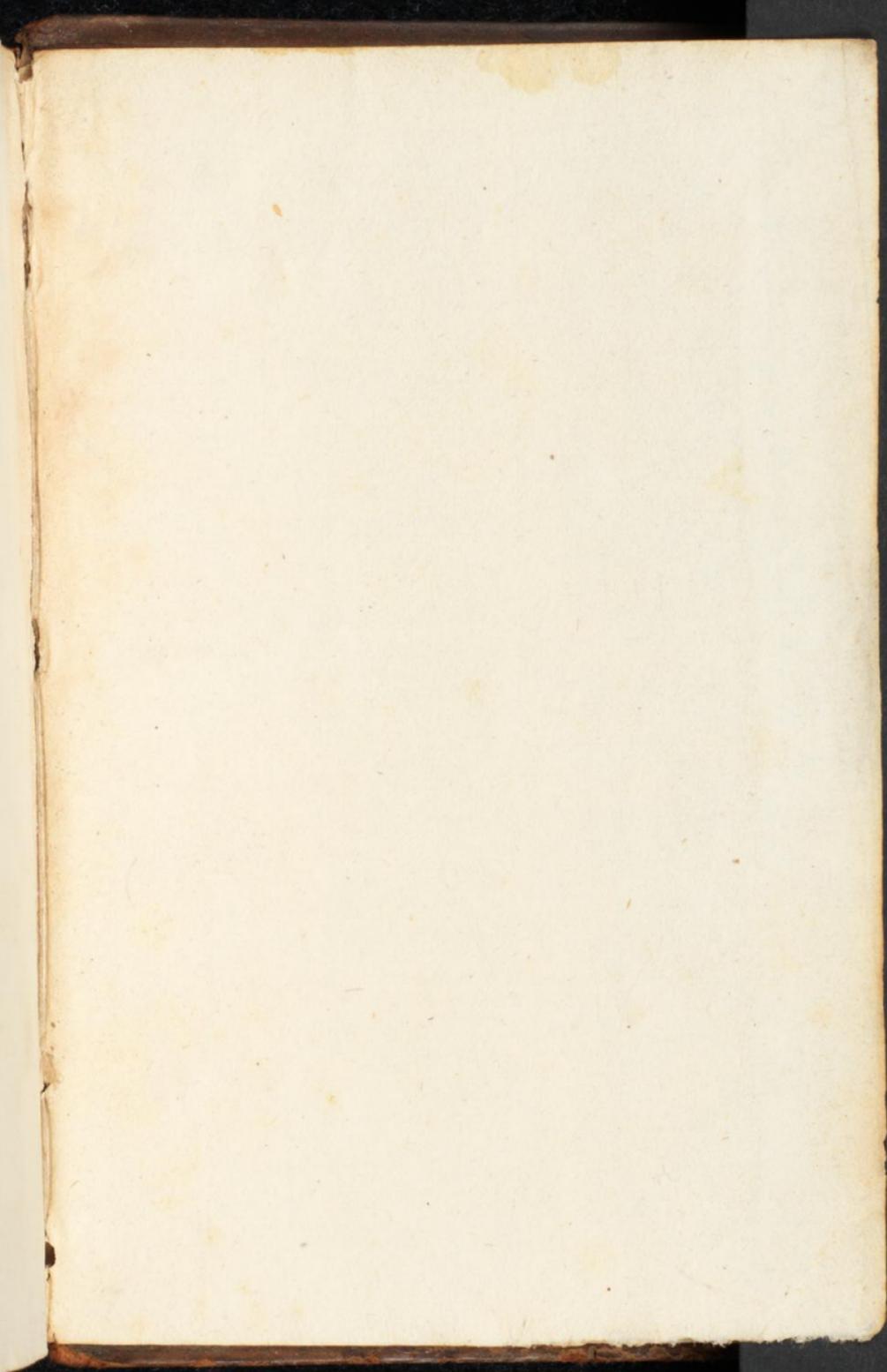

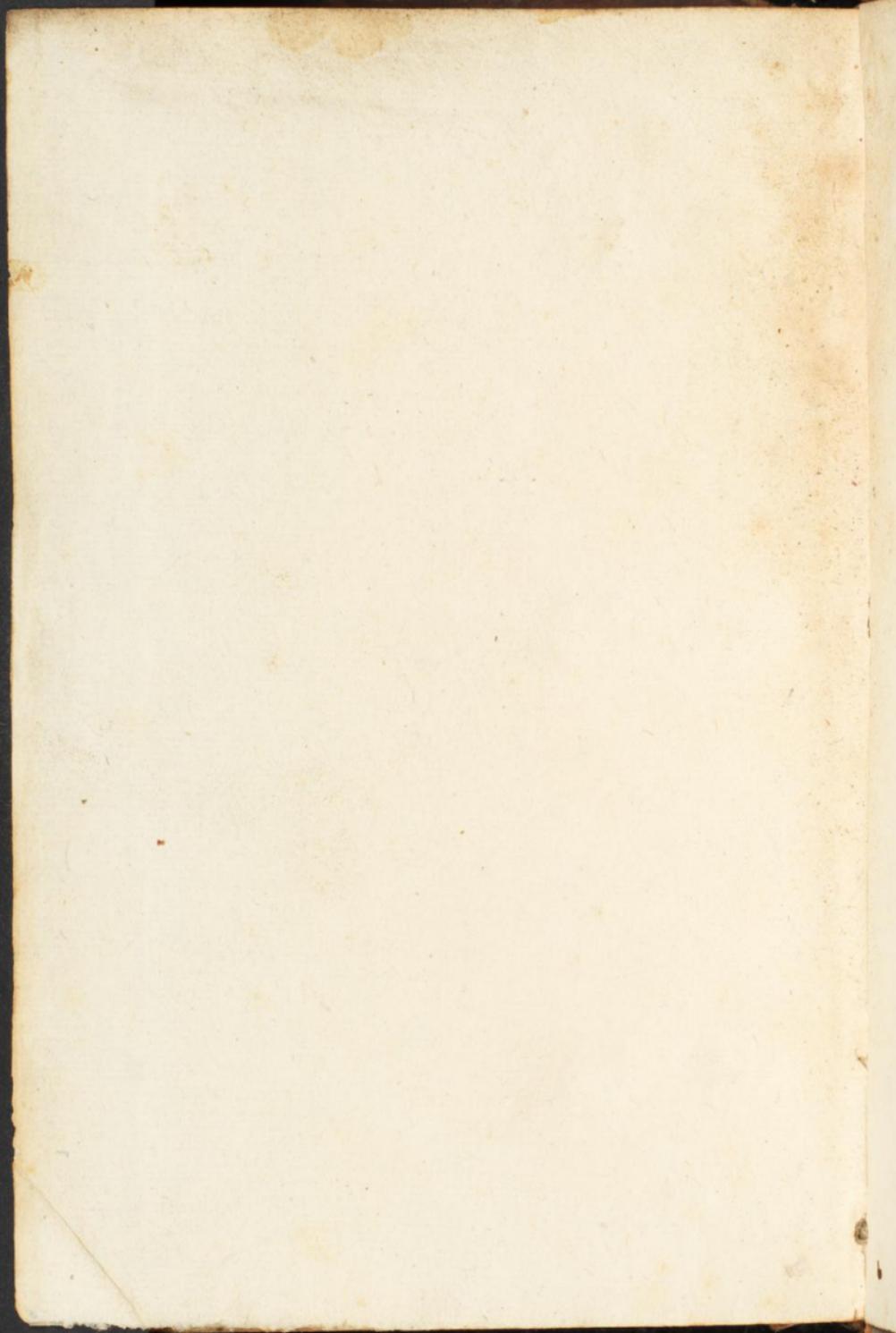

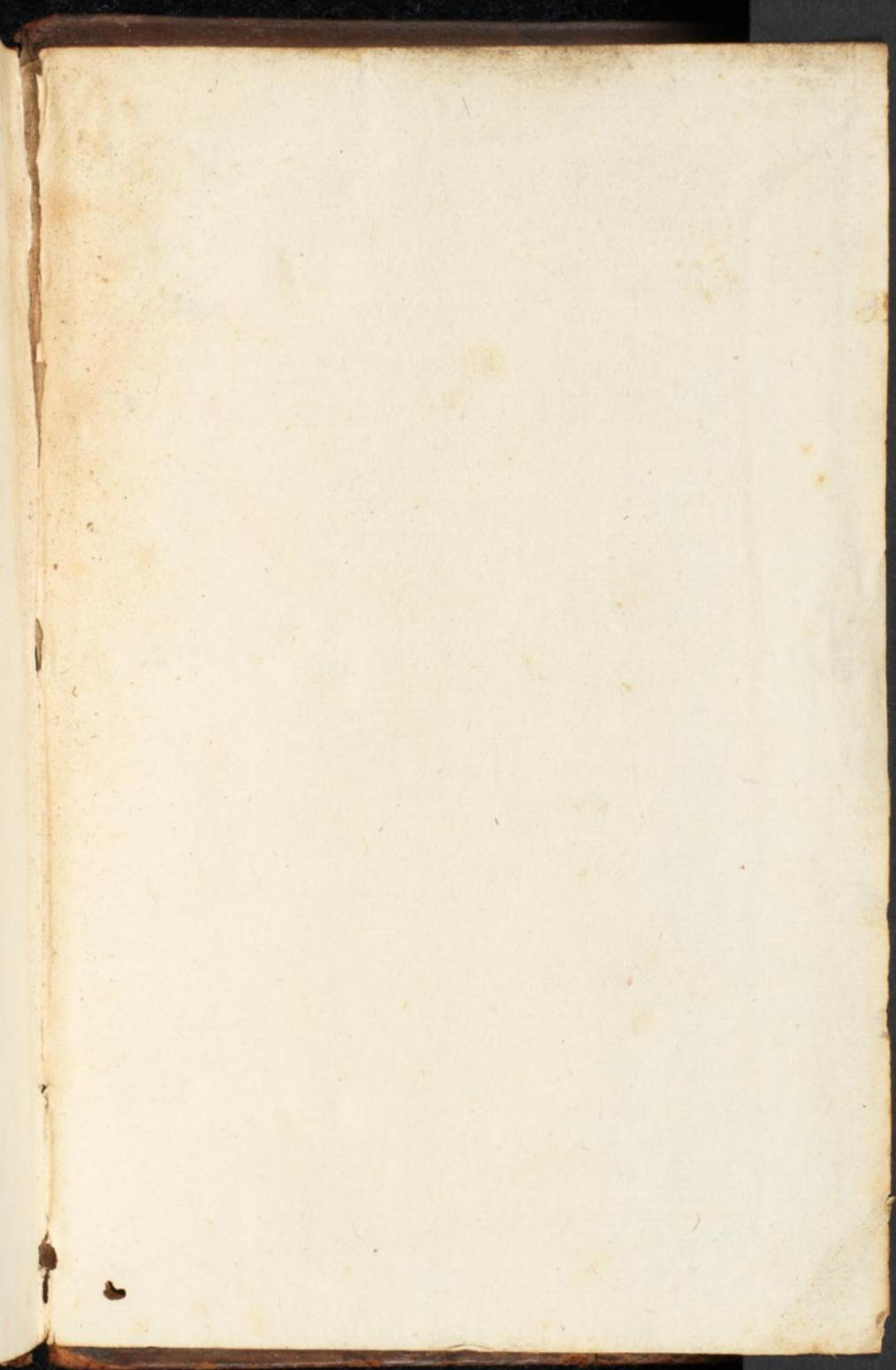

1770